

знаменитого професора Антона Попеля. Згодом викладав мистецтво скульптури у приватному інституті декоративно-прикладного мистецтва у Мюнхені (Німеччина).

На початку Першої світової війни М. Паращука було ув'язнено поліцією Австрії, а після звільнення переїхав у Відень, а потім у Німеччину, де мав змогу викладати скульптуру і декоративну різьбу в таборах, де знаходилися військовополонені українці у містах Вецлар і Раштат.

Наприкінці Першої світової війни Паращук працював у дипломатичних місіях України в Естонії та Латвії. Після поразки УНР у боротьбі з більшовиками Паращук виїхав у Західну Європу, співпрацював як експерт із Міжнародним Червоним Хрестом у Швейцарії, згодом відправився для вивчення питання полонених осіб у Болгарію. По закінченні місії Міжнародного Червоного Хреста Михайло залишився в цій країні і прожив тут 42 роки. М. Паращук довгі роки був лідером української діаспори у Болгарії, активно займався популяризацією української культури, опікувався могилою ще одного видатного українця, що працював в університеті в Софії – М. П. Драгоманова. У Болгарії, а саме у її столиці Софії, знаходяться найкращі пам'ятники архітектури, створені М. Паращуком: Болгарська академія наук, будинок Народного банку, Судова палата, Оперний театр, Міністерство оборони, Військова Академія, бібліотека Св. Кирила та Мефодія, будинок посольств Угорщини та Франції, театр «Роял». Скульптор відтворив образи Пейо Яворова, Гоце Делчева, Стефана Караджі, барельєфи Христо Ботева і Алеко Константинова. М. Паращук є автором найкращого в світі пам'ятника польському поетові Адаму Міцкевичу, який височіє у Львові. У 1912 році у Варшаві проходила перша виставка його творів. у Фондах Національного художнього музею ім. А. Шептицького у Львові зберігаються твори М. Паращука: погруддя Василя Пачовського, Василя Стефаника, Станіслава Людкевича, а також серія скульптур з народного життя – «Танок – селянин», «Танок – селянка», «Правда», «Самітна», «Скрипачка». Цікавою сторінкою життя М. Паращука є взаємини зі Станіславом Людкевичем і Модестом Менцинським.

Михайло Паращук неодноразово піддавався репресіям, на нього готувався замах НКВС, його двічі виключали зі Спільки болгарських художників. Михайло Паращук прожив свої останні дні усіма забутий і в злиднях. Він помер в 1963 році. Спокій видатний українець знайшов на софійському кладовищі поруч з могилою Михайла Драгоманова.

Висновки. Михайло Паращук – видатний українець, життя та творчість якого заслуговує на подальше дослідження та популяризацію.

ВЕРИФІКАЦІЯ ТА ФАЛЬСИФІКАЦІЯ У НАУЦІ

Капріор І. О.

Науковий керівник: Артеменко Я. І.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

king.ivanoleks@gmail.com

Актуальність: Інформаційні процеси впливають на всі сфери буття сучасної людини. Ситуація «інформаційної доби» дозволяє людині плідно використовувати інформацію для своїх потреб. Інформатизація є важливим фактором розвитку наукового знання. Але за таких умов виникає потреба перевірки достовірності зібраної інформації, істинності висунутих гіпотез і теорій та запропонованих методів для вирішення дослідницьких проблем. Для цього використовують методи верифікації та фальсифікації.

Метою роботи є аналіз методів верифікації та фальсифікації як рушійної сили наукового дослідження.

Матеріали та методи. У роботі використовувалися структурно-функціональний метод для описання роботи з науковими теоріями. Діалектичний метод для порівняння протилежних підходів до підтвердження теорії. Аналітичний метод було застосовано для описання процедури верифікації та фальсифікації. Метою роботи є аналіз методів верифікації та фальсифікації як рушійної сили наукового дослідження.

Отримані результати: Верифікація – методологічне поняття, що визначає процес встановлення істинності наукових положень у результаті їхньої емпіричної перевірки. Доказ того, що вірогідний факт або твердження є істинним

Фальсифікація – процедура, що встановлює хибність теорії чи гіпотези в результаті перевірки їх наслідків. Фальсифікація використовується як один із критеріїв науковості положень науки.

У науці перевірку гіпотези на істинність або хибність здійснюють двома методами: теоретично і емпірично.

Теоретичний спосіб перевірки гіпотези означає виведення висновків, котрі не повинні суперечити вже встановленим теоретичним положенням (принципам, законам, аксіомам), її кореляцію із наявним теоретичним знанням на певному етапі розвитку науки.

Емпіричний спосіб перевірки гіпотези – це підтвердження чи не підтвердження наслідків, які виводять із гіпотези.

Гіпотеза верифікована, якщо є підтвердження емпіричними даними, тобто не суперечить фактам, вона набуває значення істинного знання. Якщо гіпотеза не підтвердилась емпірично, вона спростовується, тобто вважається фальсифікованою. У випадку існування декількох альтернативних гіпотез, кожен з них перевіряють на верифікованість або фальсифікованість, і якщо одна з них підтвердилася фактами науки, то вона набуває істинного значення, а всі інші відкидаються. Перевірку теорії здійснюють метатеоретично і емпірично. На метатеоретичному рівні конкретну наукову теорію аналізують на підставі логічних принципів (критеріїв) побудови формальних і неформальних систем знання. Відповідно до принципів несуперечності й повноти, якщо теорія внутрішньо несуперечлива та повна, то вона верифікована. Емпіричний метод перевірки наукової теорії здійснюють шляхом встановлення її відповідності фактичним даним. Якщо теорія не суперечить фактичним даним, які встановлено наукою на певному історичному етапі наукового пізнання, то вона емпірично верифікована, а емпірично фальсифікованою теорія вважається коли в процесі історичного розвитку наукового пізнання виявлені фактичні дані, котрим суперечить теорія.

Терміни «верифікація» і «фальсифікація» знайшли своє застосування і широко використовуються у різних галузях (наука, виробництво, законодавство), а принципи верифікації і фальсифікації мають велике значення для визначення істинності в філософії і науці

Вчений прагне до того, щоб наукові концепції відповідали принципу верифікації (можливості перевірки), або хоча б принципу фальсифікації. Принцип верифікації стверджує: науково осмисленими є тільки перевірені твердження. Вчені найретельнішим чином перевіряють відкриття один одного, а також власні відкриття. Цим вони відрізняються від людей, чужих науці.

Розрізнити те, що перевіряється, і те, що неможливо перевірити, допомагає "коло Карнапа", прийом поєднання гіпотези та експерименту у взаємодоповненні. Принцип фальсифікації не визнає науковим таке судження, яке підтверджується іншими судженнями (часом навіть взаємовиключними), і не може бути спростовано.

Сформулювавши принцип фальсифікації, К. Поппер наступним чином доповнив принцип верифікації:

а) Науково осмислена така концепція, яка задовольняє досвідченим фактам і для якої існують уявні факти, здатні при їх виявленні її спростувати. Подібна концепція істинна.

б) Науково осмислена така концепція, котра спростовується фактами і для якої існують уявні факти, здатні при їх виявленні її підтвердити. Подібна концепція помилкова.

Якщо сформульовані умови хоча б непрямой перевірки, то затверджена теза стає більш надійним знанням.

Скажімо, ми не можемо перевірити якість твердження. Тоді спробуємо переконатися, що твердження, протилежні йому не підтверджуються.

Більш сувора аналогія з тим, про що ми говоримо, існує в логіці. Це так зване апагогічне доведення. Висновок про істинність якогось твердження робиться непрямым шляхом, а саме спростовується суперечливе йому твердження.

Розробляючи принцип фальсифікації, Поппер прагнув здійснити більш ефективну демаркацію між науковими і ненауковими знаннями.

Ту ж думку висловлював Луї Пастер: істинний дослідник – це той, хто намагається «зруйнувати» своє власне відкриття, наполегливо перевіряючи його на міцність.

Отже, в науці велике значення надається достовірності фактів, їх репрезентативності, а також логічній обґрунтованості створюваних на їх основі гіпотез і теорій.

У той же час наукові уявлення включають елементи віри. Але це особлива віра, що не веде в трансцендентний, потойбічний світ. Її прикладом можуть служити «прийняті на віру» аксіоми, вихідні принципи.

І.С. Шкловський, ставши науковим бестселером, зазначив у книзі «Всесвіт, життя, розум» плідний принцип, названий «презумпцією природності». Згідно з ним, будь-яке відкрите явище вважається автоматично природним, якщо не буде абсолютно надійно доведено зворотне.

В рамках науки тісно взаємопов'язані орієнтації на те, щоб вірити, довіряти і перевіряти ще раз.

Найчастіше, вчені вірять лише в те, що можна перевірити ще раз, але не все можна перевірити ще раз самому. Хтось перевіряє ще раз, а хтось довіряє тому, хто перевіряв. Найчастіше довіряють авторитетним професійним експертам.

Висновки: Отже, інформаційна доба передбачає уважне ставлення до якості інформації. Сфера науки яка працює з ідеями, гіпотезами, вона залежить від якості. Логіка, як система інструментів коректного мислення може стати корисною для сучасного науковця за рахунок творчого використання методів фальсифікації та верифікації. Фальсифікація має творчий потенціал для дослідження. Все це є важливими факторами для розвитку, впровадження і ефективного використання наукових теорій, гіпотез, розробок в діяльності соціуму. Часто виникає потреба перевірки достовірності зібраної інформації. Для цього і використовують методи верифікації та фальсифікації.

ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА СВІДОМІСТЬ СПОЖИВАЧА

Кулакова Ю. А.

Науковий керівник: Кулакова О. М.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

oksana_kool@meta.ua

Актуальність. Реклама – це популяризація товарів, заходів, послуг та іншого з метою приваблення людини, глядача, покупця, розповсюдження інформації про будь-що для створення популярності, а також візуальна та інші медіа-продукти – плакати, оголошення, які використовують як засіб для привернення уваги потенційних споживачів. Але, на жаль,